

INFORMATIONSSÖKNING STEG FÖR STEG

En praktisk handledning från
Sjukhusbiblioteken Gävleborg

Informationssökning

Tänk kreativt!

Ha ett kritiskt
förhållningsätt!

Informationssökning steg för steg

Innan du börjar behöver du formulera en fråga

Vad vill du hitta information om?

Att utgå ifrån:

- Definiera problemet och specificera ämnesområdet så detaljerat som möjligt
- Fundera över vilka aspekter inom ämnet som är intressanta
- Vilken är målgruppen? Är det forskarkollegor? En intresserad allmänhet?
- Vilken tidsperiod vill du täcka

Dags för sökord

Tänk kreativt!
Ha ett kritiskt förhållningssätt!

När du formulerat din sökfråga

- Hitta de ***betydelsebärande nyckelorden*** - ofta ett substantiv som t.ex. en sjukdom eller en vårdmetod
- Vilka ***synonymer*** finns?
- Vilka ***relaterade begrepp*** finns?
- ***Översätt*** nyckelorden till engelska (som är sökspråk i de flesta databaser)
- Ta hjälp av **Svensk MeSH** (Medical Subject Headings)

Var ska du söka?

Innan du börjar söka med hjälp av dina översatta nyckelord behöver du välja en **relevant källa**

Med källor menar vi olika databaser, kataloger och sökmotorer där du hittar t.ex. rapporter, tidskrifter, böcker, webbsidor...

Var ska du söka

Valet av källa styrs av:

- Vilket ämne/innehåll är du intresserad av? Finns det i böcker, tidskriftsartiklar eller rapporter?
- Vilken är din målgrupp? Är den t.ex. ämnad för de inom ditt eget område eller kanske patienter?
- Vill du ha nytt material eller behöver du gå långt tillbaka i tiden?

Var ska du söka?

- Bibliotekskatalogen – böcker och e-böcker
- LIBRIS - forskningsbibliotekens nationella katalog
- Tidskriftslistan / BrowZine
- Google Scholar
- Databaser – utgå från förteckningen på bibliotekets hemsida

Informationssökning i tre smarta steg – steg 1

Har du en fråga om en viss behandling eller diagnostiska tester?

Börja med att se om det finns en aktuell systematisk översikt

- PubMed eller Medline via Ebsco (välj filter: Review/Systematic Review)
- Cochrane Library
- SBU:s systematiska översikter ("SBU Utvärderar")

Informationssökning i tre smarta steg – steg 2

Har du en fråga kring en sjukdom och vill få snabba, övergripande svar?

Prova ett kliniskt kunskapsstöd

- Best practice
- UpToDate
- Cochrane clinical answers

Riktlinjer och vårdprogram är också kliniska kunskapsstöd

- Nationella riktlinjer från Socialstyrelsen
- Lokala vårdprogram och PM med utgångspunkt från de nationella riktlinjerna och med lokal anpassning

Informationssökning i tre smarta steg - steg 3

Jag hittar ingenting!

- Det finns ingen systematisk översikt
- Det är en ny eller ganska ovanlig behandling/diagnos
- Våra lokala riktlinjer är inte uppdaterade - jag behöver hitta de senaste forskningsartiklarna

Då får du söka efter originalstudier

Databaser: PubMed / Medline via Ebsco, PsycInfo, Amed, Google Scholar, SveMed+...

Tre smarta steg - sammanfattning

1. Systematiska översikter

PubMed / Medline via Ebsco (filter: Review/Systematic Review),
Cochrane Library, SBU

2. Riktlinjer, vårdprogram, kliniska beslutsstöd

t.ex. Best Practice, UpToDate, Socialstyrelsens riktlinjer...

3. Originalstudier

t.ex. PubMed, PsycINFO, Medline, AMED

Sök i källan

Hur fungerar databasen?

Använd de guider som finns

- Databasernas användarhandledningar ("tutorials")
- Bibliotekets guider som finns på vår hemsida

Sökteknik

- Börja söka brett
- Om du får för många träffar – lägg till fler ord

Sökteknik

Filter

Databasens egna

Operatorer

AND – OR – NOT

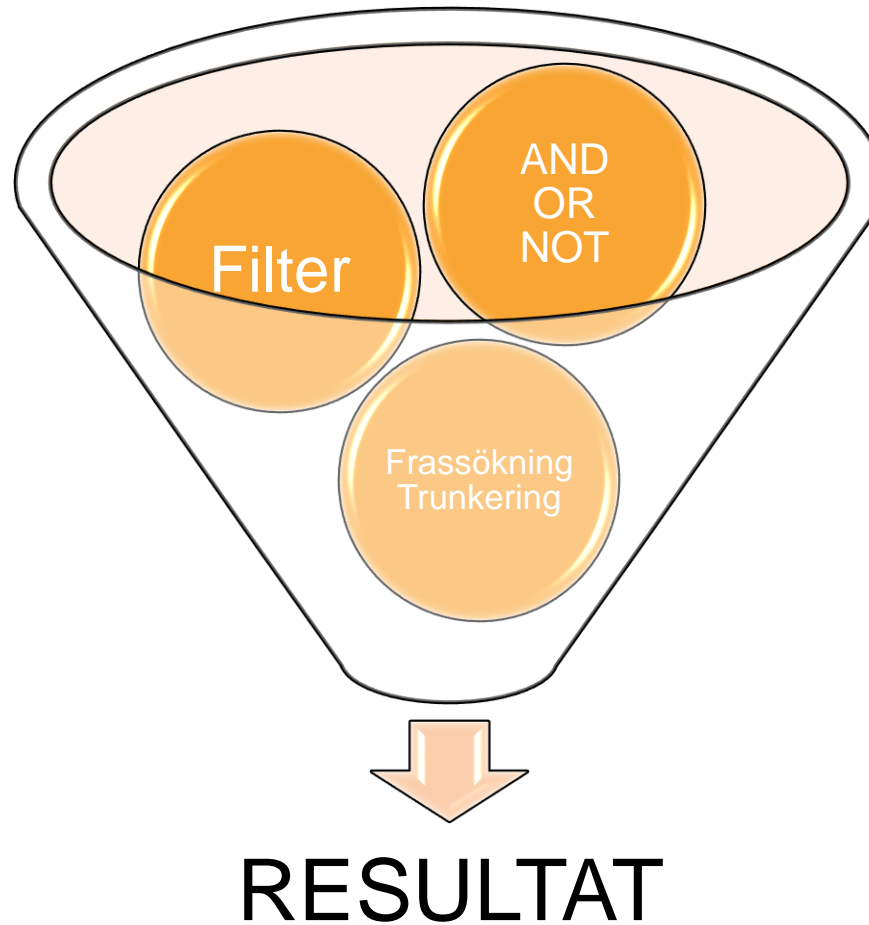
Frassökning

ex. "palliative care"

Trunkering

ex. *medic**

(med trunkeringstecknet * markerar du att sökningen ska göras på en ordstam och *alla* dess ändelser)

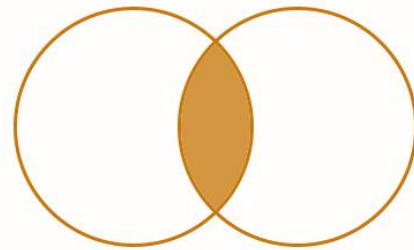
Sökteknik

Använd sökoperatörer

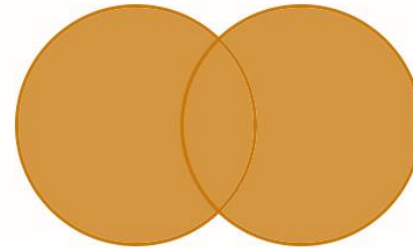
AND (begränsar)

OR (utvidgar)

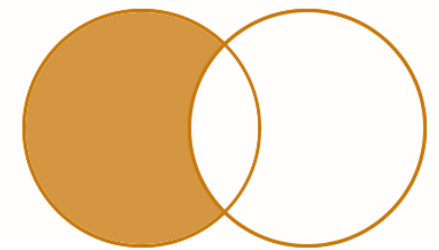
NOT (utesluter)

stroke AND depression

cancer OR neoplasms OR tumors

animals NOT rats

Sökteknik

Booleska sökoperatörer

AND - används när du söker i snittet av flera sökbegrepp.
En sökning på *Sweden AND education* ger träffar där bägge orden återfinns.

OR - används när du vill söka inkluderande på flera sökbegrepp.
En sökning på *Sweden OR Norway* ger träffar där något av orden förekommer.

NOT - används när du vill utesluta en term.
En sökning på *education NOT Sweden* ger träffar där ordet education förekommer, men utesluter träffar där också "Sweden" förekommer.

De flesta databaser lägger
automatisk till **AND** mellan orden

Mer sökteknik

Närhetsoperatorer

- **NEAR (N)** – finner ord inom ett visst angivet intervall

T.ex. N5 finner annat ord inom fem ords avstånd från ett visst sökord

- **WITHIN (W)** - finner ord inom ett visst angivet intervall

T.ex. W5 finner annat ord i den ordning de angivits i sökfältet

Värdera och granska informationen

- **Pålitlighet** Kan man lita på vad som står i texten?
- **Auktoritet** Vem har skrivit? Känd expert?
- **Objektivitet** Försöker texten påverka läsaren i någon riktning?
- **Aktualitet** När skrevs texten? Har den hunnit bli föråldrad?
- **Täckning** Täcker texten in det område man förväntar sig?
- **Målgrupp** Vilka riktar sig texten till?

Kört fast?

- **Omformulera** din sökfråga
- Pröva **andra sökord** - finns det specifika ämnesord?
Svensk MeSH (Medical Subject Headings) kan t.ex. ge dig fler relevanta träffar.
- Sök i en **annan källa**

Att söka vidare

- Läs abstracts för att hitta nyckelbegrepp
- Ta hjälp av referenslistor
- I PubMed finns t.ex. similar articles som kan ge mer info

En process

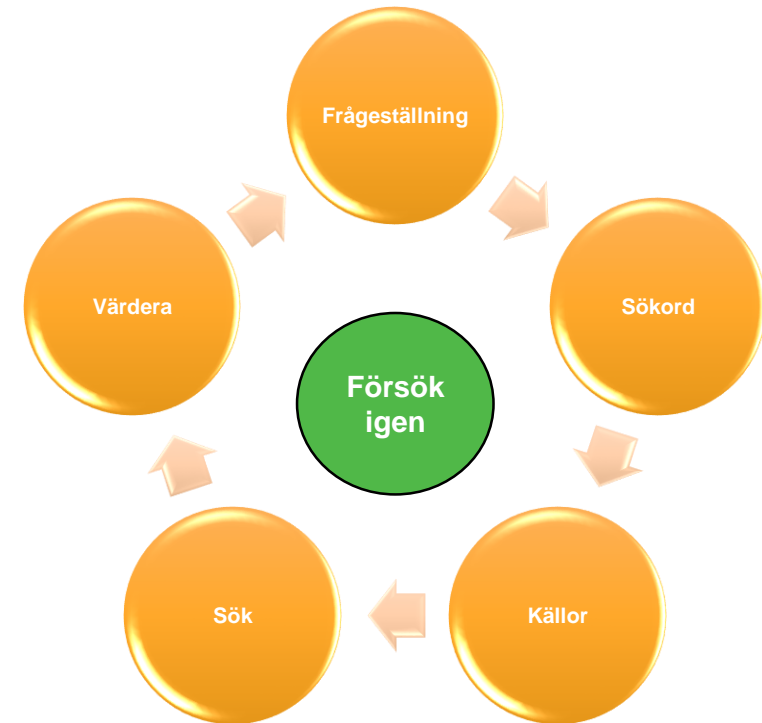
Att söka information måste få ta tid

Testa dig fram

Sammanfattning sökprocessen

- Formulera problemet/syftet
- Hitta sökord – svenska/engelska
- Välj rätt källa (databas)
- Formulera sökfrågan utifrån databasens ”språk”
- Sök
- Utvärdera resultatet
- Sök igen ... och igen ... och igen

Läs mer

Sökteknik

kib.ki.se/soka-vardera/soka-information/sokteknik

Värdera information

kib.ki.se/soka-vardera/vardera-information

www.sbu.se/sv/metod/sbus-metodbok/#granskningsmall

Ordförklaringar

termbank.socialstyrelsen.se/